

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДАНА
ИЗЈУТРА

Стан редакције и администрације:
Краља Александра 12.
Телефон 1591.

ДИРЕКТОР
Бранко Војовић

ПИЈЕМОНТ

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

ПРЕТПЛАТА
за Србију и Бугарску
од уредништва Милоша Ђекића
за поштом.
Месечно 1 динар.
За иностранство код уред-
ништва
за годину 30 динара у злату;
сеzona код 13 фр. тромесечно
7-80 фр. у злату.
УРЕДНИК
Коста М. Луковић

После сарајевског атентата

Аустрија и Јужни Словени

Затварајући очи пред узроцима који су младом националном занесеном Гаврилу Принцип ставили револвер у руку, аустријски полицајци дали су се на посао истребљивања Срба у Босни и Херцеговини. За цигло три дана, у Сарајеву и Мостару извршена је серија бомбардовања, невероватних за век у коме живимо. У место да режим безакоња и насиља у Босни и Херцеговини замени режимом законитости и националне равноправности, Аустрија је завела целатски режим. Под секиром преког суда, који је установљен за целу Босну и Херцеговину, биће стављена свака умнија и честитија глава.

Мере које се данас примењују у Босни и Херцеговини, биће примењене, ускоро, и у осталим југословенским покрајинама. Гвоздени оброч којим су Јужни Словени у двојној монархији опасани, биће још више стешњен. Жандарми и солдати залазиће ноћу у мирна села и варошице, извлачиће из пошлацима лојалне поданике и бацати их у тамнице; онај курс од ситних права и властица које су Јужни Словени имали ради свога аутономног живота, биће неповратно укинут; забрањиваће се и робијом кажњавати свака смелија реч, изговорена или написана; писма ће се отварати и над путницима, без обзира на народност, вршиће се незапамћене шикане; ко се не буде до скота понизио, биће стављен на оптужничку клупу за „велеиздају“ или на вешала „за злочин буђења“. Да би избегли тешку и срамну садашњицу, живи ће молити мртве да их у гробове приме.

Режим у Босни и Херцеговини, од окупације до данашњег дана, имао је за циљ да економски срж исиса и националну свест српског народа угули. Поводом дебате о грађењу босанских железница, један честити и смели члан босанског Сабора, овако је насликао, у својем протестном говору, владавину у Босни и Херцеговини: „Читаво понашање мјеродавних фактора монархије према нама и према нашој домовини од окупације до данас није ништа друго, него понашање апсолутиста, који нашу земљу сматрају колонијом монархије и објектом експлоатације. Томе је најбољи доказ што нам се не дају права уставне слободе, што се не рјешава аграрно питање, што нам се

у царском аверзуму не даје ни оно што нам припада, што нам се не догушта одлучивање по тарифама железница. То све није било доста властодршцима Беча и Пеште, него су прегли да предложеном основном железницама потпуно економски подјарма нашу домовину, подијеливши је у сфери једне и друге пољне монархије.“

Исти смисао и циљ имају режими у Хрватској, Славонији, Банату, Бачкој, Срему, Далмацији и Словеначкој. Метод тлачења, прогањања и апшења, још увек се примењује над народима из којих је састављена двојна монархија. Као што су у негдашњој европској Турској привилеговани народи, Турци и Арнаути, били целати свих осталих народа, тако су у Аустро-Угарској Немци и Мађари угњетачи Јужних Словена, Пољака, Чеха, Малоруса, Румуна и Италијана.

За државу, која је из толико нација састављена, и у којој се још увек управља по свима правилима најсвирипијег мучилиштва, лепо је, у сред бечког парламента, недавно рекао Тресић-Павичић: „Ако и ко у пропаст Аустрију, то ће бити сама Аустрија!“ Ових прозочких речи требало би да се спомену они, који данас, због дела једног фанатизованог дечака, разалињу на крст читав један народ.

ДЕЛА И РЕЧИ

Србија напредује на свима пољима. Као на крилима, државна и приватна иницијатива носе нас у заједничку најцивилизованijiјих народа. Модернизација администрације захтевају чиновнике с особитим квалификацијама. Добра назначења и советника с два разреда основне школе прошло је; данас се, за практиканте и дијурнисте, постављају доктори права. . . .
Пре неколико дана, за дијурнисту Министарства Народне Привреде, са годишном платом од 1800 динара, постављен је г. др. Лаза Марковић, ванредни професор Универзитета. . . .

ЦРНА МАСКА.

Састанак у Букурешту

— Годишњица Букурешког Уговора.
— Састанак српског, румунског, грчког и црногорског краља.
— Годишњица Букурешког Уговора, који означава полазну тачку нове

румунске политике и почетак једне нове ере на Балкану, биће прослављена свечано у Букурешту. Ми смо пре неколико дана јавили, према саопштењима страних листова, да се између Београда, Букурешта, Атине и Цетиња воде преговори о састанку владара пријатељских балканских сила на дан потписа уговора. Сада букурешки лист „Балкански Дневник“ ту вест потврђује.

Према једној информацији, коју је тај лист добио из Атине, владари Србије, Румуније, Грчке и Црне Горе ће се заиста састати тога дана, и то у Букурешту.

Глад у Новој Бугарској

— У околини Струмице влада незапамћена глад. —
(Извештај „Пијемонту“)

Софија, 16. јуна.

Из околине Струмице стижу најцрње вести. Изгледа да већ неколико дана у томе крају влада страшна глад.

Цене животним намирницама достигле су невероватну висину. Један мали хлеб плаћа се, у Струмици, динар; за пола килограма шећера плаћа се пет динара, и то онда када се може да добије. Што се меса тиче, њега у опште нема. Оно се не може набавити ни за суво злато.

Због тако страшног стања, становништво напушта домове и бежи у друге крајеве. Стотине емиграната одлазе свакога дана на исток и север, у плодније крајеве, да траже хлеб. . . .

БИТОЉ НА ВИДОВДАН

— Народна светковина на Видовдан у Битољу. — Витешке утакмице. — Скупљање видовданског дарка. —
(Извештај „Пијемонту“)

Битољ, 16. јуна.

Пре неколико дана, у Битољу је организован одбор Народне Одbrane. За председника је изабран г. Воја Живановић дивизијар; за подпредседника г. г. Јован З. Поповић, окружни прота и Никола Ракић инспектор Министарства просвете; за благајника, г. Т. Васијевић шеф филијала Народне Банке; за секретаре, г. г. М. Миладиновић професор и В. Вемич школски надзорник и разне секције ушли су преставници појединих надлештава и корпорација.

Овај одбор се постарав да се овде видовданска прослава испала величанствена.

У јутру је одржана у цркви свечана служба, где је служио прота са целокупним свештенством, и певао хор цркв. певачке дружине. Затим одржан парастос изгинулим борцима. Окружни прота је при крају помена изговорио дивну беседу. После парастоса, свештенство је, са литијом и народом уз певање црквених песама, изишла у црвену породицу, кућа, подвлаче оне важне и интересанте карактеристике. Без села, без куће сељак је дакле нешто друго. Он је риба без воде, тица без шуме. И зато и бескућништво, пролетерство, целибатство имају на селу далеко већих последица на индивидуалну физиономију, но што је то случај у варошима. У вароши су дом и породица једна тежина, једна светља чак, у селима тек они омогућавају и ставају сељака. Без села, без куће, сељак се промеће у једно бескрвно створење, које се стапа не еманацију ни једну ранију особину.

Издвојите сељака од његовог дома, упутите га селу. Већ на прагу своје куће, он је оставио многе своје социјалне врлине. Он, као горски звер, кад остави своје младунце, према којима је имао пуно нежности и милости, крај којих је показивао неких нарочитих осећаја и жеља, мења се чим се одвоји од њих. С искеженим зубима, готовим да се забоду у месо сваког ко га тине, с очима које продиру далеко напред, да би угледале непријатеља, с начуљеним ушима пролази звер пут од свог лежишта до циља. И на селу облици борбе за

живот су примитивнији, грубљи. Варан од свих и сваког, он чим пређе праг своје куће, прибира се, остављајући код своје куће све врлине које чине његову вредност и снагу, и задржавајући и потенцирајући само оне особине, које га могу заштити кроз живот, које му могу у свом овом друштвеном животу, без скрупула и морала додати корист. Сељак у кући и сељак ван куће, то су два различна типа, и често је повод погрешног схватања сељака то, што се узима сељак ван куће као тип сељака. А међутим, као што видимо, тај сељак не само није тип сељака, он је нису инхерентне ни селу ни земљорадничкој физиономији, које су израз последица спољних прилика и оне нагонске самоодbrane карактеристичне свима људима, само која се овде врши у простијим и једноставнијим облицима. Шта остаје једној примитивној природи да ради, кад тржиште на које је он упућен, управо принуђен, тражи лаж, криву меру? Он би себе руминирао кад не би то нудио што траже. И он то чини. Чини ревносно и марљиво, као да врши ко зна какву важну

у, где је одржао говор о значају овога дана г. М. Миладиновић професор. Затим су скупљани прилози за Народну Одбрану.

Тек после подне била је права опште народна светковина. Од четири сата почела је врвити маса народа на општинском парку и пољу испред Црвене Касарне.

Тачно у пет сати певачка дружина отпевала је Народну Химну, а затим су мушка и женска деца соколског друштва врло лепо извела неколико тачака програма. После тога су војници првог пешачког пука имали пешачке трке и коњичку трку са препонама извели су подофицири и редови III дивизиона.

Али је сва публика са нестрпљеном очекивала последњу тачку програма. То је био „Напад“, борбена слика коју су требали да изведе војници првог пешачког пука уз учешће артиљерије, коњице и митраљеза.

Ова тачка је трајала готово читав сат, и све је изведено као што се и у рату ради, почев од извиђања војних патрола па до јуриша. Нарочито су интересантне биле две последње тачке: спрема

јуриша артиљеријском, митраљеском и пешачком ватром и извођење самог јуриша.

При преношењу рањеника, многим је заблестала суза у очима кад су се сетили палих јунака, који су погинули за слободу. За извођење овога дивне опште народне свечаности има се заблагодарили пододбору овдашње Народне Одbrane и команданту првог пешачког пука.

Видовдански дарак прикупљен је целог дана. У томе су узеле учешћа госпође и госпођице из женске подружнице. Нека је хвала онима, које саме носе кутије; али осуђујемо њих неколико, које своје кутије предадоше својој малој деци или ученицима радничке школе. Рачуна се да је у Битољу пао врло леп прилог Народној Одбрани.

Видовданској свечаности присуствовало је целокупно оvd. грађанство без изузетка вере и народности.

Одбор је одредио по једно лице у грчкој, и румунској цркви и синагози, да одржи говор о значају овога дана. . . .

Логос.

Одједи сарајевског атентата

Данак у крви

Бугарска штампа сматра, да је, смрћу Франца Фердинанда, Аустрију постигла заслужна казна

Убиство надвојводе Франца Фердинанда обратило је поново пажњу света на страховити режим који у Босни влада. Сарајевске демонстрације и плачке откриле су, речитије него револвер и бомба, у каквим жалосним приликама живи српски народ у Босни и Херцеговини. И сва независна европска штампа схватила је дело Гаврила Принципа као природну последицу угњетавања које се у Босни врши.

Докле полиција слободне Србије забрањује београдске листове што ту мисао, из патриотске дужности, отворено казује, ево шта пише о сарајевском атентату бугарска савезничка штампа: „Балканска Трибуна“, у уводном чланку који носи наслов „Атентат у Сарајеву“, овако пише:

По наређењу са највишег места, приређене су велики војни маневри, којима је присуствовао стварни император. Ти маневри, као демонстрациона војна готовост Аустрије, могли су само да се тумаче као демонстрација противу Срба. А наређено је да маневри буду у провинцији испред очију оних, који су Срби.

И, кад се баца само један поглед на сарајевски атентат, може се лако и правилно да схвати његова психологија и да се из тога извуче наука. У Сарајеву данас Аустро-Угарска плаћа анексију и своју агресивну политику на Балкану. За то је и покојни надвојвода Франца Фердинанд, пре свега другог, жртва своје политике, а тек после тога српско-херцеговачког фанатизма. Двојна монархија претендује, да је освојеном Босни и Херцеговини постала балканска земља. Дакле, она је платила и свој данак за балканска права и балканске односе.

„ПЛАЧ НАШИХ ПАТРИОТА“.

Такав је наслов чланку у софском

„Народу“. О убиству аустријског престолонаследника и његове супруге, „Народ“ пише:

Факт, да је убиство извршено у Сарајеву и од деце оних, који тридесет година стоје под притиском насиља једне нескрупулозне власти, говори доста убедљиво о мотивима самога убиства. Наша жута штампа, и наше патриоте, који очекују да преко Аустрије добију оно, што су у свом безумљу изгубили, хитају да са нарочитом злурасудношћу констатују, да су убице Срби и хоће да кажу: „Видите ли, какви су разбојници Срби!“ Као да у средини наших „новинара“ и наших „патриота“ нема убица, и као да је убиство владара специјалитет само Срба!

Наше патриоте имају зашто и да жале. Исчезао је човек њихових нада, близак пријатељ краља Фердинанда. Очекујући скору смрт седог монарха, аустријски шовинисти су се надали да ускоро виде черту руку ратног престолонаследника, чије се расположење већ унапред могло да зна. И у томе су се слагали са нашим патриотима. Данас безумници у Аустрији налазе паклонице међу безумницима у Бугарској.

Франца Фердинанд као душа ратних шовиниста у Аустрији, био је прикључио све наде бугарских патриота, који су чекали само да тресне аустријско оружје, па да наступи час за разрачунавање са „подлим“ савезницима, ради ревижије Букурешког Мира.

Судба је друкчије хтела. И бугарски безумници имају рашта жалити Франца Фердинанда, имају зашто да грде српско племе, које је дало „подле“ убице, који су куршуми сломили не само један човекији живот, него нарушили и планове које су ковали наши патриоти ради свога сопственог безумља.

20. јуни 1913. год.

ТИМОЧКА ДИВИЗИЈА

у сунуоу са бројно надмоћнијим непријатељем сатерана је уз Вардар на коме нема моста. Но и Бугари су толико уморни, да немају снаге гонити даље српску дивизију. За то време

ПРВА АРМИЈА

спрема јуриш на Рајчански Рид. Шумадиска дивизија првог позива западно, Моравска другог позива источно, а коњичка дивизија одржавајући везу између оба крила спремају се за акцију. Да би ослабили српско наступање према Кочани, Бугари изводе напад на Дунавску дивизију првог и другог позива на десном крилу прве Армије.

У жестокој борби која се развија, уз припомоћ јаче артиљеријске ватре, Бугари успевају да заузму Деве Баир и Жедилово. Напад њихов на Кали Камен преко Рујна и Китке бива одбијен. Тако је код

КОЧАНА

целога дана вођена борба. У почетку наша артиљерија не може да нађе Бугаре. Далина је преко 5500 метара. Наши метци не добацују. Непријатељ коси наше десно крило.

Најзад се успева да се гранатама дочепају бугарски топови и да буду на тај начин ућуткани.

Преко ноћ бугарска пешадија покушава кретање од Китке на Царевом Врху. Наши шрапнели је враћају.

КОД КРИВОЛАКА

се води крвав бој четврти дан. Командант Криволака готово без људи. Од 1000 бораца он има само 150. Ипак и овако десеткован српски одред успева да задржи на овом месту Бугаре, који су и сами десетковани.

БОРБЕ ОКО КРИВЕ ПАЛАНКЕ

се продужују. Данас, је огромна ватра на фронту Царев Врх — Деве Баир — Кота 1397 — Ниселице — Кота 1199.

Потпомогнути јаким артиљеријском ватром Бугари заузимају Деве Баир и Жедилово, одатле одмах покушавају да се дочепају виса 1031. Генерал Рашић прави диверзију са три и по батаљона од ноте 1199 према коти 1297, а у 2 часа стигне и девети пук II позива са три батерије, да појача браниоце на коти 1031, који одмах потом предузимају наступање на Жедилово.

У току ове борбе једно српско одељење (два батаљона са митраљеским одељењем) туче непријатеља у бок.

На свршетку дана српске трупе су на лини Ниселица — Кота 1199 — 702 — Кали Камен — Каменита Чесма — Царев Врх — Ретки Буки.

МОБИЛИЗАЦИЈА РУМУНИЈЕ.

Јутрос је румунски краљ Карол потписао указ о мобилизацији целе румунске војске. У престоници, Букурешту, је огромно узбуђење.

На питање бугарског посланика, против кога је уперена мобилизација и каква је румунски план, Мајореску је одговорио, да се он нада, да тај корак још може обуставити рат, у противном пак случају заштити румунских интереса биће као што треба обезбеђена овом мером.

БУГАРСКИ ЛИСТОВИ

су пуни лажних извештаја о страховитим бугарским победама. „Јутро“ јавља да се бије очајан бој испред Куманова и

у стању да у себи влиштирају и човека не само савест. И у томе је фаталан рад новчаних завода и зеленаша, у томе је злочин, тежак злочин и према држави и према демократији равнодушност државе, према економском и моралном поробљавању широких народних маса.

Ако је сељак измењен и у самом селу, чим се одвоји од куће, одвојен од села он је таква да га није могуће више познати. Сељак у вароши, то је дефектно биће, које је изгубило све врлине села а узело све мане вароши. Кад говоримо овде о сељану у вароши, ја не мислим на оне који су емигрирали са села, већ на сељака који стоји у контакту са варошима, који тамо одлази ради својих потреба. Варош, са својим тесним улицама, уским видиком, ваздушном малокрвношћу, са сунцем застревним димом и прашином, варош крцата људима и лаким моралом, у којој је допуштено у којој се ради не само оно што забрањују кривични већ и морални кодекс, та варош млиставих и јетинских уживања меље као воденично камење сељана који у њу заладне. Фаталај је утицај који варош изврши и при најкраћем

Живот на селу

СЕЉАК У ВАРОШИ.

Сељак, потпуног сељача који испуњава појам наш о земљораднику, немамо увек. Сељак је потпун, т. ј. он је она силна социјална енергија, она посебна потанца друштвеног развитка не као личност он сам, већ са целокупном кућом својом. Кућа земљорадника, дом његов, није само физички хинтергруд његов, одакле он црпи физичку снагу, већ је то и извор његове моралне и економске снаге. Само с кућом и у кући има та прва земљорадника, са свима оним нарочитим особинама, оним традицијама које некад значе заблуду, али увек снагу. Само с кућом и у кући земљорадник показује све оне нарочитости које, по изгледу, делају као конзервативне снаге, док у самој ствари, оне су еволуционе снаге, али без оног даха неумерености и журбе, којим се одликују градови као социјалне енергије. Село иде спориче али сигурније од градова. Ход му је тежак као земља, дела више инстинкт но разум, али једном пређено

да Срби преклињу за мир. И сам полу-званични „Мир“, као и „Блгариа“ не стиде се ованих лажи но доносе најневероватније вести.

ПОСЛЕДЊЕ ПОЧАСТИ

— Пренос тела аустријског престолонаследника.— Дочек посмртних остатака у Трсту.

Трст, 19. јуна.

Пренос остатака надвојводе и војвоткиње са ратне лађе „Вирибус Унитис“ на јужну железничку станицу извршен је јутрос по сред импозантних манифестација симпатија огромне масе света свију класа становништва. На Рива Санжорлу била су постављена два катафалка; са стране стајали су: ђенерали, адмиралци, официри, цивилне власти, корпорације, депутације и свештенство свију вероисповести. У 7 и по сати из јутра мртвачки сандуци били су изнети на обалу и уз пратњу звона подофицири и мртари пренели су их на катафалке.

Почасна чета одала је почаст. Тршћански владина читао је опростажну молитву а зато време топови са ратних лађа вршили су почасну паљбу. Затим су мртвачки ковчези постављени на два мртвачка кола у која су били упрнути са шест коња.

Иза седам кола пуних венаца ишло је свештенство, затим мртвачка кола са остацима војвоткиње а за овим мртвачка кола са остацима надвојводе. За мртвачким колима ишли су: Гувернер Трста, командант морине и цела поворка а за овима две чете војника. Спровод је пролазио кроз дупли ред многобројне масе света.

Спровод је прошао кроз улице Трста и дошао на железничку станицу у 9 и по сати пре подне. Постројена почасна чета из Бошњака одала је прописну почаст. Мртвачки ковчези пренети су у вагон који је преобраћен у капелу. Владина из Поле прочитао је молитву а затим је свита пок. престолонаследника пошла се у воз и воз се кренуо у 9 сати и 45 м. пре подне.

Воз ће стићи вечерас у 10 сати у Беч.

У ОДБРАНУ СРБИЈЕ

— Француска и руска штампа узимају у заштиту Србију од клевета. — Једна аустријска полузванична изјава. —

Париз, 18. јуна.

Француска штампа замера бечкој а нарочито берлинској штампи, што су у њиховој слепој мржњи противу Србије због последњих победа и успеха, у овом жалосном атентату нашили повода да се Аустрија освети Србима у монархији и денунцијацијама окола Србија пред западном Европом.

„Тан“ у уводном чланку под насловом „Аустро-Угарска и Словени“ тражи да се што пре учини краја скандалозним сценама, које се догађају у Босни и Херцеговини.

„Журнал де Деба“ упозорје јавно мњење, да се не да обманути лажним

и тенденциозним вестима из Беча и Пеште.

Петроград, 18. јуна.

Сва руска штампа узима Србију у заштиту од клевета у аустро-угарској јавности и енергично протествује против гоњења Срба у Босни. У томе се највише истичу „Биржевија Вједомости“, које од такве политике предвиђају тешке последице за суседну монархију. Једино што лист Миљукова чини изузетак, али је „Новое Време“ јутрос жигосало његове недостојне алузије.

Беч, 18. јуна.

Полузванични лист „Винер Алгемајне Цајтунг“ каже:

При свем том што сви знаци говоре да порекло извршеног злочина у Сарајеву ваља тражити у Београду, ипак се досадашњим ислеђењем није дошло ни до каквих позитивних чињеница, на основу којих би, у ислеђењу ове афере била потребна и сарадња српске владе. Разуме се, пак, да није искључена могућност, да се аустро-угарска влада обрати молбом српској влади за потпору у ислеђењу злочина.

Само није истина, да је у том погледу већ и одлука донесена али да је већ предузет корак у Београду. Ако ништа друго, а оно те вести бар истрчавају испред факата.

Ово проглашујем уз заповијест, да се сваки, уз пратњу смртне казне клоњи сваке бунтовне стрке, сваког потицања на буну и сваког суделовања, код оваких чина и да се покорав свима одредбама које имаду сврху спречавати ове злочине.

Сарајево, 16. јуна 1914.

Потиорек.

РУЉА НА ПОСЛУ.

Сарајевски лист „Истина“ овако описује изгреде у Сарајеву:

У понедељак су се обновили демонстрације. У осам сати изјутра, у чаршији се скупило око 200 људи, који пошл одатле певајући химну. Спочетка се мислило, да ће те демонстрације имати само вид жалости. Али одмах иза тога, почеше напади на српске дућане у чаршији, са повицима против Срба. Дотле се, међутим, било већ скупило демонстраната око 1500 људи, већином незреле млађарије, дечурлије и међу њима људи најгоре врсте, који се после разделише у више група од по 200—300 људи, и почеше навалити на све дућане, радње, па чак и приватне куће, за које се знало да су српске.

Сада је отпочело једно никад невиђено рушење и харање. Није нам могуће, за сада, потанко описати и навести чије су све радње, куће и дућани потпуно демолирани. Украјско, можемо међутим рећи, да су, сем врло малих изузетака, сви српски дућани, радње, гостионице, каване и т. д. мање више сасвим уништене. Није се ту питало чије је шта: неодговорна и необуздана руља рушила је све што је било српско!

1000 КУЋА ПОРУШЕНО!

Осим великог броја мањих и већих дућана, које не можемо за сада ни навести, јер нам сва имена нису позната, навешћемо да су потпуно демолирани изнутра, кућа Српске Добротворне Задруге, у којој се налазило једно двадесетак ситне деце од 3—10 година, хотел „Империјал“, радња намештаја Петра Векића, штампарија Ристе Савића, кућа Савке Јефтеновића, која је лежала у кући тешко болесна заједно са такођер болесним јој сином Ацом, кројачка радња Душана Бесаровића брата окружног предстојника Владе Бесаровића, Српска школа, кафана „Европа“, Српски Клуб, чије су све сасвим нове ствари до једне бачене на улицу, дућан и кућа Симе Прњатовића, које су обе до последњег модела уништене, кућа Ристе Х. Дамјановића градског подначелника, кућа Глиг. М. Јефтеновића и штала, Српска Деоничарска Штампарија, дућан Бајчевића, Јовичића и других на Чекалуши, сва Чемалуша, горња и доња Хисеа, Пируша Поток и све споредне улице, где је било и једне српске радње и куће, осим веома малих изузетака, исто тако и у Кошевиј улици.

Осим тога су полупали прогоре на Просвети, на Великом Управном и Просветном Савету, митрополији и на другим српским јавним зградама.

Демслирано је око 1000 кућа и радња. Све је то трајало од 8 до 1/5 сати по подне, када је проглашен Пријени Суд. Војска је међутим била посела све улице, наместила је митраље и свет се тада развиша и умирио.

НОВА ГОЊЕЊА.

Беч, 18. јуна.

„Нова Слободна Преса“ јавља да ће бити предузете радикалне мере противу српских радикалних елемената у Босни и Херцеговини.

У БОСНИ ЈЕ МИР!

Беч, 19. јуна.

У Сарајеву и у целој земљи је мир.

Хајка на Србе

— Демонстрације у Бечу, Загребу и Осеку. — Прави изглед загребачких демонстрација. —

Беч, 18. јуна.

Синоћ су се овде обновили демонстрације против Срба. Српско посланство чувала су јака оделења полицијске пешадије и коњице, која су спречила демонстранте у њиховој намери, да продру у зграду српског посланства.

Демонстранти, већином недорасли дечаки, демонстрирали су узвимама против Србије. Полиција их је тек у ноћ растерала по унутрашњим варошким улицама.

Загреб, 19. јуна.

Угарски Телеграфски Биро јавља да су стигли извештаји о анти-српским демонстрацијама у Костајници, Поповцу, Зенету и Броду. У Загребу до једног сата по поноћи ред и мир није поремећен, благодарећи предузетим мерама да се избегну нереди.

Полицијски агенти и жандарми постављени су на улицама у великом броју а нарочито на Јелачићевом тргу и пред јавним зградама, које би могле доћи у опасност. Полицијске објаве позивају становништво да своју жалост и негодовање због атентата изјављују легалним путем не вршећи ексцесе над једним делом становништва, јер ће се у противном употребити најстрожије мере.

Загреб, 19. јуна.

Синоћ у Загребу није било никаквих немира. Полиција је забранила свако скупљање. Чим су франковци упозорени да је забрана по вишем налогу озбиљна, одмах су се смирили. Маса социјалиста и националиста их је спремна чекала, па се најзад мирно разишла. Само ноћас

дошло је до мањих сукоба, у којима су најурене франковачке групе.

Све коалиционе као и независне новине од јутрос замерају влади за њену пасивност, утврђујући фактима и самим полицијским саопштењима, да је полиција заштићавала демонстранте, а нападала оне, који су се бранили. Константовано је, да изгреди нису само противу Срба већ и у опште противу франковачких партијских противника, те су нападути и многи Хрвати и хрватски локали.

Демонстранте против загребачког председника општине предводило је неколико општинских службеника, који су раније на те положаје дошли помоћу франковаца. Константовано је да је претећа писма, која су добила коалиционаши, председник општине и франковачки прваци (који-ма су тобоже Срба претили смрћу), писала једна иста рука.

Данас је мирно, само што су се социјалисти нешто мало ускомешали. Данас није било хапшења.

У целом грађанству све је јаче огорчење против изгредника. Сабор ће у наредној седници донети резолуције о државу и понашању франковачких посланика у седници од 17. ов. мес.

Из унутрашњости Хрватске дошле су вести само о мањим осамљеним демонстрацијама.

Задар, 19. јуна.

У срзу Метковићу било је демонстрација Хрвата противу Срба. Православна капела јако је оштећена. Власти су предузеле мере да се спрече нови нереди.

Осек, 19. јуна.

Педесет младића пројурили су прошле ноћи улицама манифестујући противу Срба и коалиције. Они су разбили прозоре на палати Максимиовића, зета патријарха Бранковића. Полиција је растерала демонстранте.

Срби изван закона

Босна под опсадом

— Преки суд у Босни и Херцеговини. — Нова гањања Срба. — Колико је спреmano атентата? — Атентатори на саслушању. —

У Босни и Херцеговини опсадно стање влада и преки судови заседавају. Под заштитом војничких бајонета, бесумична руља проблематичних дошљака и даље врши насиља над Србима. Убија се, плачка, руши и пали!

Докле се руља свети српском народу, сарајевска полиција наставља саслушавање атентатора. Један телеграм јавља, да су атентатори изјавили да су браунингове револвере добили у Београду. И то показује, да је инквизиторска процедура ушла већ у фазу када кривци, смеђенога и изгаженога тела, признају све што полиција од њих тражи.

О догађајима у Босни стигли су ови извештаји:

САСЛУШАВАЊЕ АТЕНТАТОРА.

Сарајево, 19. јуна.

И ако се по себи разуме, да се појединости истраге држе у тајности, из досадашње истраге утврђено је, да је Чабриновића и Принчића у Београду врбовоао за извршење атентата неки комита Мика Цигановић и да су тамо они снабдени бровнинговим револверима. Принчип је изјавио, да је испрва хтео да изврши атентат у Тарчину, главном стану управе маневара, али је одустао од те намере због војних мера, које су тамо биле предузете.

Односно више похапшених лица, до сада је могло бити констатовано само, да су имали личне односе са Чабриновићем и Принчипом.

БОМБЕ НА СВЕ СТРАНЕ!

Беч, 18. јуна.

„Најес Журнал“ пише да особе из свите покојног престолонаследника Фране Фердинанда причају, да је више атентата припремљено противу надвојводе.

Нађене су две бомбе са тачним механизмом под столом у трпезарији конака; једна бомба са механизмом нађена је у димњаку.

Берлин, 18. јуна.

„Национал Цајтунг“ јавља из Сарајева:

На железничкој прузи између Сарајева и Бистрице, куда је требао престолонаследник то вече да прође својим возом, нађено је још неколико бомби, што доказује, да је постојао врло опрезно и вешто спремљен комплот.

Према томе, све да је престолонаследник и избегао атентат у вароши, неба би ипак стигла судбина на овој железничкој прузи.

ПРЕКИ СУД.

У Сарајеву је преки суд објављен овом објавом:

Земаљска влада за Босну и Херцеговину. Број 5029/През.

Објава

Након саслушања председника ерховнога суда и државног надодветника одређујем преки суд на подручју градске општине Сарајево и котараз сарајевског у погледу наредних злочина:

1. злочинство велеиздаје, §§ 111—115.
2. злочинство против војне силе, §§ 116—138.
3. злочинство сметања јавнога мира, § 142.
4. злочинство устанка, §§ 144—148.
5. злочинство буне, §§ 149—150.
6. злочинство јавног насиља у случајевима §§ 157, 159, 161 а—в, 163, 165, 173—175.
7. злочинство уморства, §§ 209—213.
8. злочинство убиства, §§ 215—217.
9. злочинство тешке озледе тела, §§ 228—233.
10. злочинство палежа, §§ 242—247.
11. злочинство разбојништва, §§ 274—279.
12. злочинство давања припомоћи у којем од горе споменутих злочина, §§ 294—302.

За сва се ова злочинства казни смрћу.

времену додиру на сељака. Она га мрви, ишчерачи му душу, уништи осећаје, избаци из колосека, изведе из равнотеже. За његову примитивну или осећајну душу, која има не само физичких већ и естетских и других потреба, варош има много дражи. Село му не даје никад тога као варош. Варош је у том погледу бесан масарош који расипно баца туђу замку, она је лакоумна блудница, која сагорева себе на огњу других. Кад дође у варош сељак види да има пића и ван ракије, да има музике и ван свирале и двојница или грнета, да има жене и ван сељанке. И он улази у варошки живот, у варош не кроз горње вратнице, где се може наћи и здравља, и узвишених тежњи, већ кроз подземне вратнице, која, у место љутог Цербера чувају сирене, и кроз која се Улази у полусвет испуњен алкохолном, жељама и оргијамма. На те је декларисане, на те је париие морала и здравља упућен сељак. На њих га упућује и његова кеса, јер он по својој стегнутој руци тражи јевтина задовољства, на њих га упућује и само друштво варошко, гледајући у њему социјалног парииа. У тој и таквој атмосфери, смрдљивој и загушеној,

али која има пуно дражи за сирове и набреле нерве сељакове, проводи сељака своје време у варошима. Она силна енергија, онај напон снаге, од кога дрхћу груди и мишице као казан препуњен гаром, сливају се као бујица планинског потока, у полусвет. Његова сачувана снага, његове мишице које кости сламају, детињска радост и чуђење за све, највише налажење задозвољства у свему, све то чини да он не само лако улази у та уживања, већ да постаје тамо цењен и уважен. Раздрузганим и опуштеним нервима варошана импонује оно расипање снаге, оно беснило елементарне силе која незна мере ни граница. Лак морал варошки захватио је и сељанку. И она данас снажно пије из тог прљавог рога, и она данас чини пацдан своје човеку са села у уживањима. Снажне руке њене, мускулозно тело, данас се припијају у много прилика уз каквог варошког дегенерика, кога би њен загрљај удавио, кад би га својим мускулозним рукама стегла од срца. И она је упућена на варошки полусвет, и она из те средине добија не само уживања већ и подстицаја. Никакво чудо, да се данас и она, у доста знатном броју јавља као акти-

ван члан те аморалне средине.

Сирова и примитивна душа, с пробуђеним али неразвијеним осећањима културних потреба, сељак упада у вароши, маша се као дете најнепосреднијег и најближег. Његов долазак у варош изазива најразличније жеље, подстицаје његовоу детињску дозналост. И осцилирајући између жандарма и трошаринског службеника, дочекиван свугде са висине и надмено, одбациван из бољих средин, уз то штедре руке, сељак је упућен на најниже варошке средине, на најфетинија, дакле и најнижа задовољства. И зар онда какво чудо, да сељак из вароши понесе собом микроб једне страшне болести која разрива јединство породице, исцрпљује економску и физичку снагу села.

Какво чудо, да село обухвата једна тешка морална криза, када му градови, на које је он упућен само ове и овакве импулсе и душевна расположења дају. Какво чудо да се тај живот одиозан и по форми и садржини, живот у коме се лептирски проводе днави и ноћи, у коме се жабкрочиња оглашава водом за пиће и чистим неукаљаним извором, какво чудо да се тај живот почиње да имитије и у селима. И то у најодрат-

нијим облицима тога одвратнога живота.

Да би рад на уздизању села био успешан, да би тежње за напредак земљорадничков одзеле циљу, треба старање о сељанку проширити и на вароши, на оно време које сељак проведе у градовима, кратко по трајању, интензивно по начину уживања, фатално по последицама.

Треба и у ове учмале, дрхтаве од старачке изнемоглости, болесних инстиката и болесних прохтева вароши унети дах свежине и здравља.

Треба и у вароши унети атмосферу села, свежину планинског даха.

Милан Комадинић.

Бланкадор

РОМАН ОД МОРИСА МЕНДРОНА

поставиак (8)

И Селини изађе напоље. Кад се врати затворише, за Селинијем, барон Орас баца у томе правцу један витешки поглед, а бркови су му се пали до очију ошоро. „То ће бити — рече он за свој рачун — прве вепренице к мојој срећи, Хајд — мо у суорет великим дамама!“

IV

Када га Селини остави у Бард — Ружу, Бланкадор заустави Жанмана и једног слугу. Они му рекосе: да је Г-ђа де Формасек отпутовала са четавом свитом племића и господичића, и да ће се вратити ускоро у замак.

Зато Орас отвори своје торбе и извуче лиреве и кошим од велура, извезен златом. Назу чиме од бале коње, и натакари високу капу с белим пером. Кад се тако удеси, изјави један од лакеја: да је он „син краљев који је пошао у вез да тражи принцезу ради ступања у брак с њоме“.

Лакеј који га тако хваљаше звао ов Фалбату.

Најзад се појави и она о којој је вањо наш племитни витез посматрајући овај шарени свет око себе.

— Ево је! — рече један од многих оних који су оченивали лепу даму. Она је на коњу заједно с Господином де Монфлео, Ево је где силази с коња!.

Ослањајући се на руке једног снажнок лакеја, Г-ђа де Формансен сиђе с коња. И Бланкадор је могао чути шум њене силне халиње. Лана и танана, она се кретала слободно пруживши своју десну руку властелину који ју је до-нио на коњу.

Г-ђа де Формансен је ишла увек с ко-пљем у руци, у средини двају витеза. Они су били приправни да јој се у оваком тренутку набу на руци. Бланкадор је хтео видети лице велике ловиње. Али, узалуд! Лице је њено било сакривено под једну маску, испод које се није могло ништа приметити. И испле у предузећу Г-ђа Формансен!.. Животиња би убијена!.

— Ево, додаде један од присутних — ево плена који је уловила племенита госпа.

— Доиста! — рече Жанмен Тардивал зевajući.

— Јесте ли ви годан у замку у Белпериу. — упита један од властеле другог витеза, не без зависти.

— О! Већ су три месеца како се молим да подставути својим присуством ову кућу. Али, ми смо имали посла с г. де Монморси. И, за тим, били смо у жалости.

Бланкадор пође за свитом. Био је сматрао Диану. Кад је убила звера, црла околина повика: „Нивела!“ Бланкадор узвину с осталима такође тако гласно да је Г-ђа де Формансен морала на њ обратити пажњу. Она баца поглед на овога малог племића чије име није знала, и ујаха коња.

Бланкадор пође за свитом. Био је двадесети по реду иза ње. Упутише се замку. Уопут, Бланкадор је размисљао само о једној ствари, а то је о томе: на који ће се начин представити високој дами?...

„Знало бих се, — говорио је он у себи, — мој ју је поглед дирнуо.“

У КРАГУЈЕВЦУ.

Први на листи националац, други самосталац.

ШАБАЦ.

За Шабачу је утврђен споразум, да националици и напредњаци на првом избору изађу са засебним листама. На другом избору, гласаће за ону листу и самосталци, која на првом избору буде имала већи број гласова.

ИЗВАН СПОРАЗУМА.

Изван споразума остале су две вароши: Зајечар и Вуприја, пошто се ту главна борба води између самосталаца и националаца.

СПОРАЗУМ ПО ОКРУЗИМА.

Споразум по окрузима утврђен је по бројној снази, коју свака странка има у дотичном округу. Ред на листи одређен је тако, да се свакој странци осигура онолико мандата, колико је добила на прошлим изборима. Остали ред, према евентуалној добити, удељен је тако, да се сразмерно подели свакој групи.

ВАЉЕВСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи три народна и другог квалификованог, националици једног народног и првог квалификованог и напредњаци два народна.

ВРАЊСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи осам места за народне и првог квалификованог, националици два народна и напредњаци једног народног и другог квалификованог и напредњаци једног народног.

КРАЈИНСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи два народна и првог квалификованог, националици једног народног и другог квалификованог.

КРУШЕВАЧКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају три народна и првог квалификованог, националици једног народног и другог квалификованог, напредњаци два народна.

МОРАВСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају три народна и првог квалификованог, националици два народна и другог квалификованог и напредњаци два народна.

НИШКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи места за четири народна и првог квалификованог, националици два народна, напредњаци једног народног и другог квалификованог.

ПИРОТСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају два народна, националици једног народног и првог квалификованог, напредњаци једног народног и другог квалификованог.

ТИМОЧКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи четири народна и првог квалификованог, националици два народна и напредњаци другог квалификованог.

ТОПЛИЧКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају два народна и другог квалификованог, националици првог квалификованог и напредњаци једног народног.

УЖИЧКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи три народна и првог квалификованог, националици једног народног и другог квалификованог и напредњаци два народна.

ЧАЧАНСКИ ОКРУГ.

Самосталци добијају на листи два народна и првог квалификованог, националици једног народног и другог квалификованог.

ИЗВАН СПОРАЗУМА.

Окрузи: Пожаревачки, београдски, подрински и руднички остали су изван споразума.

НАРОДЊАЧКО НАПРЕДЊАЧКИ СПОРАЗУМ.

У окрузима београдским и крагујевачком изборни споразум између националаца и напредњаци остаје исти као и у 1912 год. По том споразуму, у округу београдском носилац је листе националаца а први квалификовани напредњаци.

У окрузима београдском и крагујевачком напредњак (г. Стојан Новаковић) први квалификовани националац (г. Радисав Агатановић).

СМЕДЕРЕВСКИ ОКРУГ.

У округу смедеревском, самосталци излазе сами. Што се тиче националаца и напредњаци, они ће учинити засебан споразум, који ће свршити у току данашњег дана.

СТАЗОМА И ПУТЕВИМА

Драги бојемо,

Уцвелели болом свога престолонаследника, Аустријанци траже од целог света да учествује у њиховом болу. Међутим, све како они поштују туђе осећаје.

На Видов - дан се догодио ово. Пред хотел „Москвом“ једна девојчица са националном Одрбне прилази једном Аустријанцу који је седео на тераси, Лупајући о сто, Аустријанац дозива келнера, узима од њега два петпарца у размену за десет пара и спушта, подругљиво, један петпарца у касу.

— Ево вам, госпођице, за остварење ваших националних циљева!

После пола часа, Аустријанац поново лупа и, после обрачуна с келнером, оставља десет пара на столу.

Али, келнер му новац врати:

— Нека, задржите ви то за ваше националне циљеве!

Сенка.

Дневне вести

Седница у Двору

Јуче, у 11 часова пре подне, држана је министарска седница у Двору, под председништвом Престолонаследника Александра. На седници се решавало о изасланству српског Двора на погреб аустријског престолонаследника.

Помен у посланству

Данас, у 10 часова пре подне, држаће се, у капели овадшњег аустријског посланства, помен за покој душе погинулог аустријског престолонаследника Фердинанда. Помену ће присуствовати цело дипломатски кор, представници наше владе и српског Двора.

Помиловање криваца

Приликом прославе Видов-дана, Краљ је опростио даље издржавање казне свима лицима, која су, извршеним пресудама земаљских судова, осуђена за кривична дела учињена у новослободеним крајевима пре 5. октобра 1912. године, када је објављен рат Отоманској Царевини.

Преглед у Официрској Задруви

На захтев Официрске Задруге, Трговачка Комора одредила је пет експерта, од највиђенијих београдских трговаца, који ће да врше преглед у Задрузи, и то двојица за манифактурну, двојица за галантериску и један за кожарску бранжу.

Коморини експерти већ су отпочели рад.

Привредна инспекција

Привредна Инспекција Министарства Народне Привреде, изненадним прегледом, констатовала је да возно

особље трамвајског друштва ради више него што је предвиђено законом о радњама, да је у њему ноћу запослено и женскиње и још неке ситније неправилности.

Министарство Привреде ће, према правилима одсека за социјалну политику, позвати управу друштва, да се тачно придржава закона о радњама и учиниће да се овакве грешке више не десе.

За домаћу уметност

Министарски Савет донео је одлуку, да се одбори из прихода Класне Лутрије кредит од 2.000 динара, који ће се утрошити на помагање домаће уметности.

Из овога кредита већ је откупљен вајарски рад Сејач, од Јована Коњарека, вајара из Београда.

Поништена забрана

Првостепени суд за град Београд, својим јучерашњим решењем, поништио је решење Управе града Београда, којим је забрањено прекречнаш број „Пијемонта“ због уводног чланка „П о с л е Ж е р а ј и њ а — П р и н ч и п“.

Нов члан Трговачке Коморе

Споразум београдских великопродаваца примљен је у чланство Трговачке Коморе, и Комора је потврдила друштвена правила. Овим је правилима одређено којим ће се лицима давати и колики кредит.

Гости из Вршца

Српско певачко друштво из Вршца, са око десет чланова и чланица, вратило се јуче са пута по Новој Србији и Косову, и јуче по подне отпутовало је у Вршац. Друштво путује под управом капелника г. Светислава Кешанског, учитеља.

Уредба о посредницима

Министарство Народне Привреде потврдило је уредбу о посредницима, коју је издала Трговачка Комора.

По овој уредби посреднике ће бирати Трговачко Удружење а потврђиваће их Трговачка Комора. На овај начин спречиће се рад бесправним лицима.

Трговачка Комора

Управа Трговачке Коморе донела је одлуку, да се крајем овога месеца одржи коморска пленарна седница. На седници ће се решавати, поред текућих ствари, и о неколиким питањима, која су од веће важности по развоју наше трговине.

Купљење оружја

За време прошлих ратова, док у новим крајевима нису још постављене наше власти, становници су узимали војничку опрему и оружје које су Турци за собом остављали.

Пошто то оружје припада држави, то је Министар Војни издао поновну наредбу, да сви они, који имају код себе још тих ствари, предаду ствари најдаље до краја овога месеца најближим полицијским властима.

Ко не поступи по овој наредби казниће се строго.

ЦИГЉАНА ВАСЕ ТЕШИЋА има на своје стовариштво цигле и црела првог квалитета. Поручбине се могу вршити у радњи г. г. Вељковића и Станића (телефон 631) а такође и на самој циглиани — телефон 1121. Услуга брза и тачна. Цена умерена.

Београд у цифрама Наши трамваји

Трамвајско друштво. — Колико Београђани дају за трамвај? — Дали су Београђани заборавни? —

Једно од најинтересантијих питања, којим ћемо се позабавити у овој нашој рубрици, јесте несумњиво питање о београдским трамвајима. Цифре, које добијемо проучавајући ово питање, колико су интересантне толико су и неочекиване. На пр. невероватно је, али истинито, да Београђани својим уживањем или потребом да се провозају трамвајем, који плаћају из дана у дан релативно тако јефтито, на крају године при склапању рачуна у трамвајском друштву, уносе у касе друштвене, по одбитку свију трошкова, преко 1,000,000 динара.

БЕЗИМЕНО ДРУШТВО

Осамдесетих година прошлога века у белгиској престоници Бриселу основано је безимено друштво за трамваје и осветљење. Основало га је неколико познатих белгиских капиталиста. Основни капитал овога друштва износио је округло оуму од 12,000,000 динара. Друштво је још у први мах имало намеру да подигне пруге и осветљење не само у Белгији, већ и по целом свету. Прва концесија, коју је друштво добило, била је концесија за белгиску приморску бању Остенде.

ГДЕ ИМА ДРУШТВО КОНЦЕСИЈУ? У току година, друштво је напредовало. Велики капитал и солидан рад били су најистурнија гаранција, и концесије су непрестано добијане.

Од дана оснивања да до сада, друштво је добило концесије за подизање трамваја, а где где и за осветљење, у овим местима: У Србији: Београд; У Русији: Петроград, Кијево, Одеса и Бијалистак; У Француској: Нант, Динкерк и Кале; У Холандији: Амверс и Роттердам; У Италији: Неапол, Палермо и Розарио; У Белгији: Остенде; У негдашњој европској Турској: Солуну; У Аустрији: Загреб; У Индији: Банкок итд.

Друштво у већини за ових места има само концесију за трамваје.

НАШИ ТРАМВАЈИ. Безимено друштво поднело је молбу за подизање трамвајске мреже у Београду и за осветљење Београда године 1888. И године 1889 почело је са грађењем прве трамвајске пруге у Београду. То је била пруга „око Београда“ — Душанова улица — Калемегдан — Славија. Већ идуће године, подигнута је и друга пруга Славија — Калемегдан, а затим су се, све у размаку од по неколико година, подизале и остале.

У први мах, све до 1902. године, на свима пругама радили су тзв. „коњски трамваји“, којих се још сећају Београђани. Тек те године први пут уведени су у Београду електрични трамваји. Први електрични трамвај пуштен је на пруги Славија — Калемегдан — Душанова; Затим на пруги Славија — Калемегдан итд.

Друштво је добило концесију за педесет година, да подигне све пруге по уговору и да их за то време експлоатише. Од тога доба па до данас, прошло је двадесет и пет година. Значи да када се других двадесет и пет година урачуна друштвена концесија важи до 1939. године.

Те године прелазе у својину београдске општине све друштвене пруге, све зграде, електрична мрежа, електрична централа, трамваји итд. све сем друштвене готовине, која се затекне у касима.

Пре неколико година, друштво је по-

кусило да продужи своју концесију подизањем нових пруга ван уговора, али није успело да склопи нов уговор са општином, пошто је општина, као један од најважнијих услова, ставила, да буде компано са друштвом, тј. да раде на пола. Друштво није хтело да пристане на тај услов. За сада, у Београду има 8 трамвајских пруга.

ДРУШТВЕНО ОСОБЉЕ И КОЛА.

Целокупан број особља запослен у београдском одсеку белгиског безименог друштва износи 486. Ту је урачунато особље које је запослено и у електричној и у трамвајској централни. Од овога броја само возно особље трамвајског друштва тј. кондуктери, кочничари и контролори на трамвајима броји 744. Техничко особље има свега 22 лица, а број чиновништва, запосленог у друштвеним канцеларијама, износи свега 9. Друштво за сада има свега 106 трамвајских кола у Београду, која саобраћају на осам трамвајских линија.

Од овог броја кола има:

Table with 2 columns: Season (летњих, зимских) and Count (62, 44)

свега 106

Контролора има укупно 12, а над овим овим особљем стоји шеф саобраћаја.

ДРУШТВЕНИ ПРИХОДИ.

Друштвени чисти приходи, по одбитку свију трошкова и расхода, невероватни су.

Ево ове мале отагистине друштвених прихода за последњих седам година: Чистог прихода било за:

Table with 2 columns: Year (1907-1913) and Amount (685,701.60 to 1125,828.35)

што значи да је друштво за последњих седам година укупно узело — као чист бар — од Београђана за возњу трамвајима лепу суму од 6.346.855.30 динара.

ШТА КОШТА ЈЕДНОГ БЕОГРАЂАНИНА ТРАМВАЈ?

Ово је без сумње у целој статистици најинтересантије.

Ако узмемо у обзир само последњу годину 1913., када је, нас што смо већ видели, чист друштвени приход од трамваја износио 1,154,828.35 динара, онда значи да је просечни днењи приход београђанина 3163 динара.

Сада ако узмемо да у Београду, опет у округлој цифри, живи 100,000 становника значи да је те године један Београђанин просечно с главе на главу, издао на трамвај за целу годину 11.54 динара годишње, или 0.96 динара месечно, или 0.03 динара дневно.

ШТА БЕОГРАЂАНИ ЗАБОРАВЉАЈУ У ТРАМВАЈУ?

Ако се оспосимо на врђање управе трамвајског друштва Београђани су, судећи по стварима које се заборављају по трамвајима, веома мало расејани и заборавни људи. Београђани врло ретко заборављају своје ствари по трамвајима, па и ако им се тај малер деси, заборављена је ствар готова увек од мале вредности.

Тако је 1914. године заборављено:

Table with 2 columns: Item (16, 8, 4, 3, 9) and Description (кишобрана, штапова, ташне, новчаника итд., све неке ситнице)

Свега су днаезд друштво биле предаће ствари од веће вредности које су Београђани приликом војње заборавили.

То је био један новчаник са 600 и неколико динара и други пут тачно са 422 динара.

— др. —

БЕЛЕШКЕ

ВЕРИДБА. — Г. Витомир Нр. Бараћ, типограф, верио се са госпођицом Вукосавом (Вујком) В. Петровићевом из Чачка.

ЧУВЕНА КАПЕЛА, браће Марцај из Кладова, концертира у башти Позоришне Кафане, која се препоручује са добром кјуном добрим пићем и солидним ценама.

МОМИР. М. МИЛОСАВЉЕВИЋ. — Моли другове и пријатеље, којима је послао на распродају своје књиге: „Пут за подношење и попуњавање пореске пријаве и разреза пореза“, да изvole распродати књиге у току идуће јесени, а за досада распродате књиге да новац изvole што пре послати на адресу Добричина ул. бр. 41. — Београд.

ОБРЕНОВАЧКО КУПАТИЛО СА АЛКАЛИНО - СУМПОРОВИТОМ ВОДОМ.

Одлично лежи: хроничан реуматизам зглобава и мишића, све врсте невралгија, ишијас, болести костију и зглобава, гихт, скрофулоза и малокрвност, сифилис и кожни болести, хроничне катарје ждрела, грљана, душника, бронхија, стомачка итд. нарочито ако су ти катарје у вези са појавама успорног кротова, гојаност, шуљеве, отечене вене на ногама и ране које су од тога постале.

Почело је рад 1-ог маја а сезона трајаће до 30-ог септембра 1914 године.

Обреновац је четврт сата удаљен од Забрешке станице гди лежи сваког дана пристају из Београда и Шапца а железничка је станица у сред вароши.

Кроз Београд

— Репортерске белешке, —

БУДУЋИ ШАТРОВЦИ.

Јуче су у полицију дотерани Петар и Ђорђе Васићи, два дечака од 9 и 11 година, који су братски и у ортанкулу придигли на Велику Пијацу новчаник из чепа једном бургеџији.

У новчанику је било свега 3.75 динара и они су све то опет братски и ортанки, потрошили на купуње и на Малом Калемегдану, где су, опет братски и ортанки, ухаћени.

Пошто полиција не кажњава децу испод 12 година, то су их власти упитиле оцу; али њихов отац, неки раденик, изјавио је да му не требају и да је од њих давно дигао руке.

Ето како се регрутују будуће шатровачке генерације!

НА КРИВОГА БЕДА.

Пошли прекинши Милетином улицом Иван Ђерић „кронфајер“ и Милан Н., који упорно тврди да је фурунција, а међутим по свему изгледа да никада лопату није узео у шаке. Пошли братски, а уз пут се љуто завадили, те су, пошто је та завада узела веће размере, дотерани у квартал, колико да се изјасне.

И ту Иван плачно — пијаним сопраном оптужи истог Милана да му је уз пут придигао сребрн сат, који брат брату вреди три банке и који му је поклон од стрине чак из Цариграда. Милан се у први мах просто изненадио на ово безобразно тврђење свога пријатеља Ивана, али је после саизвола признао, да ствар одиста тако стоји.

ЗБОГ ЖАРКОВАЧКОГ СЕНА.

Прекиски је дотеран у квартал полицијски читав један чопор цигана скитница, који „ето тако кову клинце и живиду од старо“ што су кјујини клинце и живећи од старог, онако узгред, у пролазу, запалили неколико пластова сена у атару општине жарковачке.

Цигани, које је све цумле дотерао енергични цигански имет Ђорђе „само сос једног пандура“ изненађени су о овим сумњичевим полицији и питају се дали има још правде.

Претилата на „Пијемонт“ стаје један динар месечно.

Седећи на седлу, Г-ђа Формансен је примила галантерије привилегисаних који су се окупили око коња Господина де Монфлео. Али, њене речи које је она изговорила са уобичајеном баналношћу долазиле су једно с њених усана: у дубини свога срца, она је чувала немир и неспокојство и држала је да чује глас који јој поставља питања:

„Шта ли је, Боже, овај мали човек у велуру извезеном златом, са белним цизамама и нахраним брковицама? Шта ли је ова добричина који има очи као у мачка и који је у исто доба и смео и плашљив? Видела сам у своје животу стотину па и хиљаду других људи, који су били окретнији, стастији и лепши од њега и који су — ово треба нарочито нагласити — били способнији да пробуде симпатије мога меса. Овај се ипак нечим особито одликује од осталих.“ Да то није човек о коме ми је писао мој нећак Селињи? Чим стигнемо кући, морам се о свему обавестити!“

И, мислећи увек на племића који је досао незнано одкуда, она говораше: — Не, господине де ла Осеј, ја не заслужујем толико комплимента, и Монфлео ће вам моћи рећи: да ја ипак нисам показала велику вештину у лову.

Монфлео изјави тоном у коме је церемонија пролеђивала искреност; да је Г-ђа Диана вешто држала коње и смело ударала звера.

Мијад Пон д'Естрабк није се тада могао уздржати а да не узвине гласно да је морао упола спустити трепавице.

— Реците, господине, да је то био јединствен призор коме смо ми присуство-

вали! Нигда коње није држала тако лепа ружа! Диана.

— Боље рећи Вену! — упаде и рече г. де ла Осеј, — да Венус! ...Ах! госпођа Диана! Зашто не рећи једну истину, истину тако пријатну свима нама који смо окупили око ове лепотице?

Г. де Травер објави: да Г-ђа де Формансен треба да оснује један особени ред, — и стаде упоређивати ову лепотицу са богињама из старог доба. Када Г-ђа де Формансен опомену да је претерано хвали, он додаде у своју одбрану: „умрли су се одликовали богињама“.

И цитира Нејеј и пастира Ендиимиона. — Хоћете рећи: Анхиза, можда? Не хоћећи противречити, г. де Травер изјави: да је она исто тако учена као што је лепа. За тим, враћајући се на свој предлог о оснивању реда, отаде понављати: да је овај предлог изванредно проналасак.

Диана се наљути, и, како јој он није био близу, она удари батином коња овога младога човека. Анибал де Травер се обрадова због ове пакње и не хтеде више постављати никаквих граница својим жељама:

Огласи

Берковић клавири-штурмер
вратио се спута.
Телефон 555. Београд.
1127, 3-3

Сандале
ОБУЋЕ
ПЛАТЕНЕ
беле и у боји има
НАЈВЕЋИ ИЗБОР
СТОВАРИШТЕ ОБУЋА
СИМИЋА И ЖИВАНОВИЋА
Београд. — Кнез Михајлова ул. 10.
1103, 10-10

18.000 динара у сребру изда-
рес на непокретна добра у
Београду.
Обратити се Јов. Симићу, Дс-
чанска ул бр. 27., Телефон 1570.
1122, 5-5

Кожака медицинског и Грчког у фла-
мама 1/1000 грама.
Чоколада Шухард, Клаус и Тоблер.
Наприме Сегединске и Шпанске.
Макарона Венецијанских.
Карабадске облатне.
Као и другу колонијалну робу прода-
је антро и детаљ. Нарочито скре-
ћем пажњу г. трговцима како овде
тако и унутрашњости. За унутраш-
њост шаљем брво и тачно.
КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА
Младена М. Поповић
Шапчанина, Палилулска Пјача.
1076, 25-30

УЛОГЕ НА ШТЕДЊУ
ПРИМА
Савска Банка
БЕОГРАД—САВА
Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа на улоге
6 од сто интереса годишње по годби и више.
967, 6—

Ново отворена Гвожђарска Радња
Ђирковић и Матовић
БЕОГРАД—САВА ПРЕКО ПУТА БЕОГРАДСКЕ ЗАДРУГЕ
ТЕЛЕФОН 11-15.
Има на стоваришту **ТРЕГЕРА** (гвоздених греда) и
у свима димензијама све остале гвож-
1107, барске робе цене без конкуренције. 16-20

ЈА САМ БИО ГЛУВ
А САД ЧУЈЕМ. Ја сам изумео један синушан мали апарат, који
је мени после 25-годишње глувоће повратио слух; — Ко хоће, да
се једном ослободи глувоће, наглулости, ауђана, севања,
виштања, ко хоће свој слух да поправи и отува од ек-
сплозија, промаје, воде, и т. д. тај нека затражи моју
брошуру „Ја сам био глув“ и нека пошаље 50 п. д. у по-
штанским маркама мом заступнику за Србију и Црну Гору:
Г. Бранку М. Марновићу — Ниш.
Ратницима са Куманова, Битоља, Скадра и Врегалнице, пре-
поручује се овај апарат нарочито.
За ослепљење или побољшање слуха гарантујем.
Ђорђе Хамилтон
проналазач Хамилтонових трубица
1038, 36-40

Подрум „КАСИНА“
ТЕРАЗИЈЕ ТЕЛЕФОН 20-61.
Велико стовариште вина из подрума **Смедер-
евске Виноградске Задруге**. Има у
своме подруму одлично однегованих вина, коњака,
природне шљивовице за вишње, старе шљивовице.
Лична проба биће најбоља препорука.
Кафецијама нарочите цене.
1128, 2-6

Окасион
Ванредно велики избор **блу-
за**, по знатно спуштеној це-
ни, продаје трговина готовог
женског одела
Радивоја Савина и Друга
Кр. Миланова 70. преко од новог
1116 Двора — Београд. 9-10

Окасион
НАЈНОВИЈЕ:
Арацјељовић, С. Т. Из Бал-
канског Рата 2—
Бојин, М. Песме 1-50
Бошковић, Ст. Нова карта
Српских Краљевина. Дру-
го издање 2-50
Ведмировић, Н. Изнад
греха и смрти Беседе 3—
Наче, Ф. Заратустра, II. део 3—
Новаконић, Ст. Васкрс др-
жаве српске. Треће из-
дање 3—
Поповић, Богдан. Огледи
из књижевности и умет-
ности 4-50
Секулић, Исидора. Писма
из Норвешке 2-50
Ферстер, Државно-грађан-
ско васпитање 3—
Издање ЦВИЈАНОВИЋА Београд

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА СИФИЛИС
болести коже и полних органа
Лечење гонореје (трипера) новим сре-
ством (вакцинотерапија)
Преглед крви код сифилистичних
Др. Драг. Т. Владисављевић
Дом „Анкер“ (Теразије) или
Балканска ул. 7. г. Balkanska
Телефон 19-67 Telephone
Maladies Cutanées et Véné-
riennes. 869. 66-100

За чишћење флека
једино је средство, које се са гаранцијом даје
ХАНПЕРОВА ПУЦ ПАСТА
Овом се пастом могу извадити све флеку од: мастила, зеј-
тина, масне боје, коломаза, масти, каве, воћа и вина са пшћола
чоје и камгара.
За свилу, памук и бели веш не гарантујем.
Гарантујем да се после чишћења неће појавити нити
флека нити пак оквар од вете.
ЦЕНА КОМАДУ 0-50 ДИН.
Депо и искључиву продају за Србију има
Дрогерија Милана В. Антонијевића и Комп.
1127, 2—
БЕОГРАД—ТЕРАЗИЈЕ

Установа Трг. Пенз. Фонда **ШУМАДИЈА** Установа Трг. Пенз. Фонда
Прво Српско Друштво за Осигурање и Реосигурање
Основни капитал Дин. 1.000.000— у злату
Врши послове осигурања:
1) Људског живота: на случај смрти, на случај смрти и доживљења, на случај ин-
валидитета са ослобођењем плаћања премија и са рентом осигурава мираз женској и
капитал мушкој деци, породицама посмртине и ренте. (Ова се тарифа нарочито пре-
поручује г. г. трговцима).
2) Зграда, робе и т. д. у случају пожара.
3) Стакла у случају лома и разбијања.
Све ове послове врши „ШУМАДИЈА“ по најповољнијим и најлиберанијим усло-
вима, које је прегледало и одобрило Мин. Нар. Привреде.
Полисе пожара прима Управа Фондова и Хипотекарна Банка Трг. Фонда као га-
ранцију при давању зајмова на хипотеку.
Полисе живота прима Министарство Војно као кауцију при женидби г. г. официра.
Сва блага обавештења даје Управа у Београду и друштвени повереници у уну-
трашњости.
Стан: Јанкићева улица бр. 8.
„ШУМАДИЈА“ Прво Српско Друштво за Осигурање и Реосигурање
Управник Др. Зоран Марковић, с. р. 1084, 14-15 Председник Управе Коста Др. Ризнић, с. р.

ПРОДАЈА
ЦИГЉЕ И ЦРЕПА
СА ЦИГЉАНЕ Г. ВАСЕ ТЕШИЋА ВРШИ СЕ
У РАДЊИ
Г. Г. Вељковића и Станића
ГВОЖЂАРА — КРАЉА МИЛАНА УЛ.
Роба је одличног квалитета.
Услуга је брза, солидна и тачна. 1037.

„СРБИЈА“
ПРВО СРПСКО ДРУШТВО ЗА ОСИГУРАЊЕ У БЕОГРАДУ
(угао Кнегиње Љубице и Кнеза Михајла)
Друштво гарантује овим средствима
1. Друштвени капитал Дин. 1.000.000—
2. Фондови резервних премија „ 1.733.664-57
3. Остали фондови „ 337.182—
4. Непокретно имање звано „Хајдук Вељко“ и
„Мали Војник“ „ 876.783-06
И. плаћена осигурања до 1 децембра 1913 год. износе:
а) у одељењу живота Дин. 498.000—
б) у одељењу пожара „ 392.000—
„СРБИЈА“ је прво и једино српско друштво за осигурање које исплаћује дивиденду осигураницима.
Друштво „СРБИЈА“ врши под веома повољним и десетогодишњим сопственим
радом утврђеним најсолиднијим условима ова осигурања:
1) Осигурања живота на случај смрти и доживљења; мираз женској и ка-
питал мушкој деци и пензије породици по нарочитој татифи.
2) Осигурања противу пожара: зграда, покућанства, робе, индустријских
предузећа.
3) Осигурања стакла и огледала од ломљења и других штета.
4) Осигурања од несрећних случајева.
Полисе друштва „СРБИЈА“ од осигурања живота служе официрима као кауција при женидби.
Полисе друштва „СРБИЈА“ за осигурање зграда противу пожара прима Управа Фондова и Хипотекарна Банка
Трг. Пенз. Фонда као супер-гаранцију при давању зајмова.
Блаже обавештења даје бесплатно управа „СРБИЈЕ“ у Београду, а у уну-
трашњости новчани заводи, овлашћени агенти и повереници за осигурање.
1051, 20 ДРУШТВЕНА УПРАВА.

ПЕСМЕ
М. БОЈИЋА
ЦЕНА 1-50
Издање ЦВИЈАНОВИЋА — Београд.

ДУНАВСКА БАНКА
КРАЉА ПЕТРА УЛИЦА БРОЈ 47. — ТЕЛЕФОН 147.
ЕСКОНТУЈЕ сигурне трговачке менице.
ОТВАРА ТЕКУЋЕ РАЧУНЕ на подлогу порт-
фељских меница и хартија од вредности.
КУПУЈЕ И ПРОДАЈЕ хартије од вредности, че-
кове и девизе
ИЗДАЈЕ ЧЕКОВЕ на сва већа трговачка места,
као: Беч, Б. Пешта, Берлин, Париз, Лондон и т. д.
ПРИМА УЛОГЕ НА ШТЕДЊУ под најповољ-
нијим условима за улагаче, у погледу каматне стопе
отказа. Књижицу и марку даје Банка бесплатно.
1125, 5-5 У П Р А В А.

ОБЛИЦА — ГРЕДА
за све врсте грађевина. ДАСАКА ЧАМОВИХ ПОТ-
ПУНО СУВИХ од СРПСКОГ И СТРАНОГ ДРВЕТА
за све грађевинске и стројне раче. БОРОВИНЕ,
ЛЕТАВА ОКРАЈАКА као и све врсте тврдог дрвета,
препоручује п. потрошачима и продаје са најнижим
ценама. 1118, 8-10
Новоотворена грађевинско-дрвн. радња
И. С. Стефановић, Мирковић и Комп.
Телефон 566. — Краља Александра (Тркалнице) бр. 88. — Телефон 566.

Извозна Банка
Позива све акционаре другог кола, да
положе на Банчној благајни по свакој акцији
другу рату од:
ДИН. 93.75
и да у замену за садашње привремене акције
приме сталне акције другог кола.
Полажање ове друге уплате и замена при-
времених акција сталним врши се сваког рад-
ног дана на Банчној благајни закључно до
25 ов. месеца.
Ко до тог рока не би положио другу
уплату, губи према чл. 5. банчина статута,
плаћену прву рату у корист банчног резер-
вог фонда. Овако изуваљене привремене
акције другог кола сматраће се као уништене
и на место њих Банка ће издати нове акције
и продати их.
1. јуна 1914 Београд.
1115, 3-3 УПРАВНИ ОДБОР ИЗВОЗНЕ БАНКЕ.

Против реуматизма
од великог броја светских лекара препоручени
Руски мехлем
Јесте један од најбољих управо једини сигуран лек противу:
уночености врата, отока у зглобовима, окупљених
жила, главобоље, зубобоље, осталих болести које су по-
следице назабо. Одлично лежи и **застарели реуматизам**,
тако да већ после **првог** мазања посвајају и најјачи болови.
Употреба проста и лака. Цена кутија са упустом 1.60 дин.
**Шаље се бесплатно. Прва Краљ. Срп. Дворска Апо-
тека Богојевића — Скопље.** Поред великог броја вахвал-
ности публика се умољав да бар пажљиво прочита следећу.
Апотеци Богојевића Скопље
већ више од 8 година како ужасно патим од реуматизма у ногама
које сам свакако наукао вршећи своју дужност при нашим же-
лезницама. Није било лека који су ми препоручили пријатељи а
да нисам употребио, обичао сам и неке од наших бања и ништа
ми није тако помогло као Руски мехлем. Ја сам већ после упо-
требе прве кутије осетио да ми је много боље, а после употребе
треће кутије са свим сам се излечио и веома сам Вам благодаран.
Ниш О поштовањем
Миле Вуловић
960, 35-50 ложац Српских Држ. Железница.

Врачарска Задруга Осигуравајуће Одељење
ОСНОВАНА 1893.
Основни капитал Динара 2.000.000—
Резервни фондови „ 803.625-74
Врши под најповољнијим условима ова осигурања:
1) ОСИГУРАЊА ЉУДСКОГ ЖИВОТА на више начина као на случај смрти (доживотно) на случај доживљења и смрти, даје мираз женској капитал мушкој деци.
2) ОСИГУРАЊА ПОЖАРА, ГРОМА И ЕКСПЛОЗИЈЕ: разне зграде, робу покућанства, индустријска и занатлијска предузећа.
Полисе Врачарске Задруге за осигурање зграда противу пожара прима **УПРАВА ФОНДОВА** као супергаранцију при давању зајмова.
Полисе Врачарске Задруге за осигурање живота прима **МИНИСТАРСТВО ВОЈНО** према својем решењу од 4. октобра 1911 г. Ф. А. Бр. 8981. као женидбену кауцију
г. г. официра.
Сва обавештења даје Задруга у Београду, а у унутрашњости овлашћени агенти бесплатно. 1098 18-20 **УПРАВА.**